

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU CLASA A IX-A

**PENTRU CICLUL INFERIOR AL LICEULUI
ȘI
PENTRU ȘCOLILE DE ARTE ȘI MESERII**

RELIGIE
(cultul unitarian)

Aprobat prin ordin al ministrului
Nr. 3458 / 09.03.2004.

NOTA DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură accentuarea dimensiunii acționale în formarea elevilor.
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- **Notă de fundamentare**, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- **Notă de prezentare**, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- **Competențe generale**, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/ sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- **Valori și atitudini**, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- **Competențe specifice – conținuturi**, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- **Sugestii metodologice**, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTA DE PREZENTARE

Obiectivul general al disciplinei **Religie – cultul unitarian** constă în formarea personalității în concordanță cu valorile creștine, prin integrarea cunoștințelor religioase în structurarea de atitudini moral-creștine și prin aplicarea învățaturii de credință în viața proprie și a comunității.

Prin cunoștințele, atitudinile și valorile promovate, disciplina **Religie** contribuie la formarea competențelor cheie stabilite la nivelul Comisiei Europene, cu precădere la formarea celor care vizează domeniile: a învăța să înveți, competențe interpersonale, interculturale, sociale și civice și „sensibilitate la cultură”. Contribuția **Religiei** la aceste domenii este prezentată detaliat astfel:

- **a învăța să înveți**
  - abilități: manifestarea autonomiei, a perseverenței și a disciplinei în procesul de învățare, reflecția critică asupra diferitelor aspecte ale învățării, din perspectiva propriei identități religioase și a atitudinii ecumenice;
  - atitudini: aprecierea pozitivă a învățării și a importanței acesteia pentru dezvoltarea proprie; adaptabilitate și flexibilitate în raportarea la cele învățate; automotivație și inițiativă în procesul de învățare; dorință de dezvoltare și perfecționare permanentă;
- **competențe interpersonale, interculturale, sociale și civice**
  - cunoștințe: informații despre propria credință și despre alte credințe și convingeri; cunoștințe referitoare la principalele evenimente din istoria Bisericii; noțiuni referitoare la atitudini și comportamente creștine în relația cu aproapele și în raportarea la comunitate; modele biblice de comportament și de viață;
  - abilități: asumarea și susținerea propriei identități religioase; integrarea în comunități variate din punct de vedere al convingerilor; respectarea opiniilor și a comportamentelor semenilor; eliminarea din comportament a oricărei forme de violență pe criterii religioase; medierea situațiilor conflictuale care pot apărea la nivelul comunității;
  - atitudini: înțelegerea diferențelor dintre valorile specifice diferitelor religii; respectul față de cei de alte credințe și convingeri; responsabilitate în raport cu propriul comportament; acceptarea diversității și susținerea coeziunii la nivelul comunității; implicarea în viața comunității;
- **„sensibilitate la cultură”**
  - cunoștințe: contribuția religiei la cultura și civilizația universală (istorie, limbă, literatură, artă, civilizație etc.);
  - abilități: analizarea, compararea și dezbateră vizând rolul religiei în cultura universală;
  - atitudini: asumarea propriei identități religioase și manifestarea respectului pentru alte credințe; manifestarea unor atitudini pozitive față de formele de expresie culturală.

Disciplina **Religie** face parte din aria curriculară ”Om și societate” și i se alocă 1 oră pe săptămână în trunchiul comun pentru toate filierele și profilurile învățământului liceal și pentru școlile de arte și meserii.

Programa școlară de **Religie** este structurată pe următoarele componente:

- competențe generale – comune pentru programele școlare de **Religie** ale tuturor cultelor;
- valori și atitudini – comune pentru programele școlare de **Religie** ale tuturor cultelor;
- competențe specifice asociate cu conținuturi;
- conținuturi ale învățării;
- sugestii metodologice.

COMPETENȚE GENERALE

1. Definirea specificului propriei credințe, în raport cu alte credințe și convingeri
2. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice religiei, în diferite contexte de comunicare
3. Integrarea valorilor și a cunoștințelor religioase în structura propriilor atitudini și comportamente
4. Aplicarea învățaturii de credință în viața personală și a comunității
5. Corelarea cunoștințelor religioase cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

VALORI ȘI ATITUDINI

- conștientizarea rolului învățăturilor Bisericii în viața personală și a comunității
- dezvoltarea respectului față de cele sfinte
- asumarea propriei identități religioase
- responsabilitate în exercitarea drepturilor și obligațiilor ce decurg din apartenența la diferite identități (confesiune, națiune, comunitate, profesie, cultură etc.)
- respect și înțelegere față de semenii de alte credințe și convingeri
- grija față de aproapele
- interesul pentru aprofundarea cunoștințelor religioase în vederea permanentei deveniri spirituale

CLASA A IX-A
COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Definirea specificului propriei credințe, în raport cu alte credințe și convingeri

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Definirea elementelor fundamentale din etica și dogmatica unitariană	- Unitatea lui Dumnezeu - Părțile Simbolului Unitarian - Caracteristicile specifice ale religiei unitariene față de celelalte religii din Transilvania (învățătura despre Dumnezeu, rolul credinței în comportamentul moral-religios al unitarienilor)
1.2. Argumentarea importanței lui Iisus în Biserica creștină	- Atitudinea față de Dumnezeu și Iisus (apostolii, reformatorii)
1.3. Realizarea de conexiuni între evenimentele vieții lui Iisus și sărbătorile și ceremoniile bisericești	- Concepția creștină despre sărbătorile evreilor - Concepția creștină despre sărbătorile și ceremoniile legate de viața lui Iisus
1.4. Analiza relației dintre situația istorică și cea religioasă a unitarienilor, din perspectiva formării creștinismului	- Concepția despre creștinism a altor religii (evreii, romanii) - Concepția despre Iisus al apostolilor

2. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice religiei, în diferite contexte de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Orientarea în textul Bibliei (identificarea, în textul biblic, a relației între învățătura lui Iisus și cea a apostolilor)	- Raportul și relația dintre evangheliile și epistolele apostolilor - Raportul dintre apostolii Paul și Petru
2.2. Identificarea conceptelor cheie din învățătura lui Iisus	- Concepția lui Iisus despre Dumnezeu
2.3. Compararea diferitelor modalități de discurs și a genurilor textului biblic	- Învățătura apostolilor despre Iisus

3. Integrarea valorilor și a cunoștințelor religioase în structura propriilor atitudini și comportamente

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Argumentarea importanței respectării normelor moral-religioase, pe baza învățăturii lui Iisus și a apostolilor	- Responsabilitatea lui Iisus față de ucenici - Responsabilitatea față de sine și de semenii în primele epoci ale creștinismului, în Evul Mediu
3.2. Analiza rolului unor evenimente și unor personaje în istoria Bisericii unitariene	- Rolul conducătorilor în istoria unitarienilor: episcopii, patronii, tinerii
3.3. Formularea unui punct de vedere propriu referitor la credința, rolul și responsabilitatea unor personaje din istoria bisericii unitariene	- Credința lui Francisc Dávid - Mărinimia lui László Suki, Sámuel Brassai, Mózsa Berde - Ardoarea lui Ferenc Balázs

4. Aplicarea învățăturii de credință în viața personală și a comunității

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Identificarea modalităților de participare la viața comunității, pe baza modelelor biblice	- Responsabilitatea față de sine și de semenii
4.2. Analiza istoriei creștinismului unitarian ca proces de formare a unei comunități religioase	- Istoria unitarienilor ca formare a unei comunități religioase - Caracteristicile specifice ale religiei

	unitariene față de celelalte religii din Transilvania (învățătura despre Dumnezeu, rolul credinței în comportamentul moral-religios al unitarienilor)
--	---

5. Corelarea cunoștințelor religioase cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

Competențe specifice	Conținuturi
5.1. Compararea diferitelor concepții asupra creștinismului	- Concepția despre creștinism a altor religii (evreii, romanii)
5.2. Sintetizarea caracteristicilor contextului istoric în care s-a format comunitatea unitariană	- Istoria unitarienilor ca formare a unei comunități religioase

UNITĂȚI DE CONȚINUT

I. Lectura Bibliei

1. Omul, ca ființă creștină. Relația divinitate-om în Sfânta Scriptură

- Concepția despre creștinism a altor religii (evreii, romanii)
- Concepția despre Iisus al apostolilor
- Concepția creștină despre sărbătorile evreilor
- Concepția creștină despre sărbătorile, ceremoniile legate de viața lui Iisus
- Raportul și relația dintre evanghelii și epistolele apostolilor
- Concepția lui Iisus despre Dumnezeu
- Responsabilitatea lui Iisus față de semenii săi
- Învățătura apostolilor despre Iisus

2. Istoria creștinismului, formarea lor în comunitate religioasă

- Atitudinea față de Dumnezeu și Iisus (apostolii, reformatorii)
- Responsabilitatea față de sine și de semenii în primele epoci ale creștinismului
- Responsabilitatea față de sine și de semenii în Evul Mediu

II. Etica și dogmatica unitariană

1. Relația divinitate-om în lumea cotidiană

- Unitatea lui Dumnezeu
- Părțile Simbolului Unitarian:
  - Dumnezeu
  - Iisus, Sfântul Duh
  - Biserica
  - Iertarea Păcatelor
  - Viața eternă

2. Istoria unitarienilor; formarea lor ca o comunitate religioasă

- Istoria unitarienilor ca formarea unei comunități religioase
- Caracteristicile specifice ale religiei unitariene față de celelalte religii din Transilvania (învățătura despre Dumnezeu, rolul credinței în comportamentul moral-religios al unitarienilor)
- Rolul conducătorilor în istoria unitarienilor: episcopii, patronii, tinerii
- Credința lui Francisc Dávid
- Mărinimia lui László Suki, Sámuel Brassai, Mózsá Berde
- Ardoarea lui Ferenc Balázs

SUGESTII METODOLOGICE

Conținuturile propuse în programa școlară de *Religie – cultul unitarian* pentru clasa a IX-a sunt structurate pe două mari domenii: Lectura Bibliei (omul ca ființă religioasă, elemente de istorie a creștinismului și a formării comunităților religioase, modalități de lectură receptivă a Bibliei) și Etica și dogmatica unitariană (relația divinitate-om în societatea contemporană, elemente de istorie unitariană, elemente de morală creștină).

Temele au fost selectate din perspectiva următoarelor principii:

- accentuarea caracterului pragmatic prin centrarea pe dezvoltarea de atitudini și de comportamente;
- referirea la aspecte actuale din viața personală și din viața comunității;
- corelarea cunoștințelor cu cele dobândite la alte discipline de învățământ, mai ales la nivelul ariei curriculare "Om și societate" (Istorie, Geografie, Logică).

Prezentul curriculum este conceput într-o manieră flexibilă, care permite profesorului libertatea de opțiune în abordarea unei lecții. Construirea demersului didactic trebuie realizată din perspectiva competențelor specifice, cu respectarea logicii interne a temelor, precum și a particularităților clasei și ale elevilor. În concordanță cu aceste aspecte, ponderea acordată temelor și modalitatea de abordare a acestora se vor stabili de către fiecare profesor.

Se recomandă utilizarea unor activități de învățare precum:

- utilizarea unor metode active (învățarea prin descoperire, învățare problematizată, învățare prin cooperare), care să contribuie la dezvoltarea capacității de cunoașterea de sine, a celorlalți și a omului ca ființă religioasă;
- crearea unor situații problemă de etică aplicată, în contextul cărora elevii pot dezbate rolul și libertatea deciziei ca factor al dezvoltării persoanei;
- realizarea unor observații
- analiza unor studii de caz;
- organizarea de exerciții individuale și în grupuri de lucru pentru interpretarea unor fapte, fenomene și procese legate de domeniul credinței și al religiei în general;
- argumentarea biblică;
- utilizarea calculatorului și a altor mijloace audio-vizuale pentru ilustrarea unor teme, pentru căutarea de informații sau pentru documentarea pe o temă dată.

În cadrul orei de Religie, evaluarea trebuie să aibă caracter formativ, cu scopul motivării elevului pentru aplicarea în practică a învățăturilor de credință. Deoarece formele clasice de evaluare au, pentru educația religioasă, limite mai accentuate decât în cazul altor discipline de studiu, se recomandă utilizarea unor modalități complementare de evaluare: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a comportamentului elevilor în spațiul școlii și în afara acestuia.

Sugestii de texte biblice propuse pentru lectură

Geneza 1, 1-2, 4-a

Edenul Gen 2, 4b, 3, 25

Cain și Abel Gen 4, 1-16

Potopul Gen 6-8 cap

Avram și Isac Gen 22, 1-9

Nașterea și chemarea lui Moise Exod 1,7-22; 2,1-25; 3,1-22

La muntele Sinai: Cele zece porunci Exod 14,17-20

Epoca judecătorilor: Ghedeon, Samson Jud 2,6-3, 6, 11,1-40, 16,1-31

Samuil Sam 1-3

Domnia lui Solomon 1 Împ 3, 6, 8